

Deres ref.: 23/841

Oslo, 30. mars. 2023

HØRINGSUTTALELSE FRA RETTSPOLITISK FORENING – HØRING OM ENDRING I UTLENDINGSFORSKRIFTEN OM NEMNDMØTEBEHANDLING I UTVISNINGSSAKER SOM BERØRER BARN

1. Innledning

Rettspolitisk forening (RPF) er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Rettspolitisk forening arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre den rettslige situasjonen til sosialt vanskeligstilte grupper.

Foreningen ønsker med dette å uttale oss om den foreslåtte endringen i utlendingsforskriftens regler om nemndmøtebehandling i utvisningssaker som berører barn.

2. Nemndmøtebehandling bør være hovedregelen

Rettspolitisk forening er overordnet positive til forslaget. Hvorvidt en sak blir behandlet i nemndmøte har vist seg å ha stor betydning for utfallet i den enkelte sak. Utvisningssaker om angår barn er særlig tyngende for de som berøres, og bør behandles grundig. Forslaget går ikke langt nok i å sikre en grundigere behandling av disse sakene.

Vi mener det bør innføres en hovedregel om nemndmøtebehandling med personlig oppmøte i alle saker som berører barn.

Foreningen er uenige med departementets vurdering av at en hovedregel om nemndmøtebehandling vil «gå lenger enn det som er ønskelig ut fra hensynet til effektivitet».¹ Vi mener at hensynet til effektivitet ikke tilsier en slik begrensning, holdt opp mot hensynet til rettssikkerhet og tillit i disse sakene. Lovens ordlyd tilsier at nemndmøtebehandling skal være hovedregelen i de aller fleste saker, selv om praksis ikke samsvarer med dette i dag.

Hensynet til økonomisk effektivitet bør ikke tillegges vekt i avveiningen. Foreningen har forståelse for at det vil koste mer å behandle flere saker, men stiller oss undrende til hvordan dette vil føre til nevneverdige merkostnader. Det er uvisst hvor mange flere saker det vil bli med en hovedregel om nemndmøte, men vi mener at UNE må behandle flere saker i nemndmøte enn det dem gjør i dag. Det synes som økonomisk effektivitet er tillagt betydelig

¹ Høringsnotatets s. 6

vekt ved utformingen av forslaget, ettersom endringen ikke er ment til å medføre noen «større økning i antallet nemndmøtesaker».²

Det blir også kunstig å oppstille saksbehandlingstid som et hensyn som taler mot nemndmøtebehandling for de berørte. Det er viktig at departementet ikke undervurderer betydningen et utvisningsvedtak har på de berørte barna og familien for øvrig. Nemndmøtebehandling kan ha mye å si for utfallet i sakene. Ofte havner kompliserte og omfattende saker som ikke har blitt behandlet i nemndmøte, langt oppe i rettssystemet. Personer som utvises etter brudd på straffeloven sitter ofte fengslet og har ikke krav på fri rettshjelp. Det er to forhold som kan gjøre det utfordrende å belyse utvisningsvedtaks inngripende virkninger. Det er i disse sakene særlig viktig å sikre en umiddelbar og muntlig saksbehandling. Behovet for grundige avgjørelser tidlig i klageprosessen understrekes av UNEs medholdsprosent for 2022, som kun var femtifem prosent.³ Særlig bør hensynet til dem som ikke har ressurser eller mulighet til å ta en sak videre tillegges vekt.

Videre stiller vi oss bak departementets redegjørelser for hensynet til rettssikkerhet og tillit for denne gruppen. Basert på vurderingene over, mener vi at disse hensynene overgår hensynet til effektivitet. Slik forslaget står i dag, er det ingen garantier for at utvisningssaker som berører barn i praksis vil prioriteres. En hovedregel om nemndmøtebehandling vil gjøre at UNE mer aktivt må ta stilling til problemstillingen og vil sikre en mer grundig behandling av utvisningssaker som berører barn.

Primært forslag til alternativ lovt tekst i § 16-9 fjerde ledd:

«Når det gjelder saker om utvisning som berører barn, skal saken behandles i nemndmøte med personlig oppmøte. Første punktum gjelder ikke dersom nemndleder mener at utvisningsvedtaket bør oppheves.»

3. Ordlyden i lovforslaget bør endres

Dersom departementet velger å gå for forslaget, er Rettspolitisk forening positive til at forslaget forhåpentligvis fører til at flere saker som berører barn behandles i nemndmøte. Vi mener riktignok at ordlyden i forslagens første punktum bør endres.

Det virker forutsatt i høringsnotatet at det skal «opereres med lavere grad av tvil» og med en «lavere terskel» for nemndmøtebehandling i disse sakene.⁴ Vi mener dette bør gjenspeiles i ordlyden. Forslagets ordlyd «også ved noe lavere grad av tvil» indikerer en lavere terskel enn det departementet ser ut til å forutsette. For å hindre misforståelser i rettsanvendelsen, bør dette endres.

² Høringsnotatets s. 7

³ [«Utlendingsnemnda tapte nesten halvparten av tvistene i fjor»](#), Rett24, 15.03.2023

⁴ Høringsnotatets s. 6

I forslaget til nytt fjerde ledd annen setning oppsummeres også en rekke forhold som skal tillegges vekt i vurderingen. Foreningen vil bemerke at det er viktig å sikre mulighet for fortsatt familieliv også i saker der parten kun har begrenset samvær.

Sekundært forslag til alternativ lovtekst i § 16-9 fjerde ledd:

*«Når det gjelder saker om utvisning som berører barn, skal saken behandles i nemndmøte **ved lavere grad av tvil** enn etter første ledd. Ved vurderingen skal det spesielt legges vekt på om det er forhold som innebærer at utvisning vil oppleves særlig inngripende, blant annet langvarig familieliv i Norge, at barnet kan bli skilt fra sin nærmeste omsorgsperson eller andre forhold som kan innebære at barnet vil være særlig sårbart for familiesplittelse. Første punktum gjelder ikke dersom nemndleder mener at utvisningsvedtaket bør oppheves.»*

Eventuelle spørsmål kan rettes til styret i foreninga på e-post styret2@rpf.no.

Med vennlig hilsen

Ermal Veliqi
Rettspolitisk forening